

»My neck, my back, my pussy and my crack«

Ana Schnabl

Ko me je urednik *Razpotij* povabil k pisanju o Ženski seksualnosti, sem se povabila iz srca razveselila. Kakšen teden pred tem sem namreč ugotovila, da bi o tej tematiki nadvse rada podrobneje razmislila, in ker je najlažje razmišljati skozi pisanje, sem že spletkarila, kateremu občilu bi tozadevni članek oziroma esej lahko ponudila. Ponudba je potemtakem vskočila kot ata na mamo, zdelo se mi je, da imam izvrstno priložnost, da o Ženski spolnosti povem kaj pametnega in tehtnega, kaj takega, kar je vsem ležalo na jeziki, pa si niso upali izgovoriti, ker so se bali banalnosti ali vulgarnosti opažanj.

Ko pa sem ponudbo sprejela, je zame napočil nekoliko mračnejši čas, vstopila sem v območje deziluzije: zadelo me je, da o Ženski seksualnosti ne vem kaj dosti, tisto, kar vem, pa je partikularno in neurejeno, celo nesmiselno, prej zabavljajško kot teoretsko, prej kot na vednost namiguje na nesintetizirane užitke. Listala sem po zapiskih s predavanj o ženskih študijah, obračala strani Judith Butler, še enkrat obrnila strani *Drugega spola*, raziskovala, kaj ima o tem povedati internet, po malem zasliševala svoje prijateljice in si na pleča nazadnje nakopala ogromno odpora in strahu pred dogovorjeno Temo, hkrati pa sem vzgojila veliko spoštovanja do tistih avtoric in avtorjev, ki so si o Temi drznili povedati dva ali več trdilnih stavkov.

Svojo teoretsko stisko lahko za lažjo preglednost »sprešam« v nekaj ločenih točk :

1. V svojem življenju še nikoli nisem srečala Ženske niti sama nisem Ženska. Doslej sem srečevala le različne ženske in tudi sama sem zgolj ženska. Iz mnenj in stališč, ki jih ženske o spolnosti imajo, težko izvlečem splošno stališče ali mnenje. Če sem bolj natančna, lahko ugotovim, da si splošnega stališča tako ne upam oblikovati, kot ga tudi nočem oblikovati, saj ne razumem, kako bi splošni, konsistentni vidik lahko spregovoril o pisani družini žensk, ki živijo in delujejo v moji neposredni okolici

in zunaj nje. Seksualnosti, ki so krepko zvezane z vprašanji identitet, je nepošteno naslavljeni kot edninski samostalni.

2. O ženski seksualnosti se navadno razpravlja kot o nečem, kar nima pravice do celote svojega predmeta. Kar se, torej, sploh ne nanaša na seks, kar se zaradi bistvene drugosti ženske neposredno nanaša skoraj izključno na identiteto. Razpravam vedno umanjka najbolj slastna realna razsežnost – zaradi gozda ne vidimo dreves –, izvemo, kako je identiteta serija ponavljanj z razliko, redko pa si priznamo, kako zanimive otroke takšna serija ponavljanj lahko ima. Žalosti me, da smo ženske v procesu emancipacije prilezle do točke, ko je o tem, kaj ženske dejansko, *zares* počnemo s svojimi telesi (ter kdo in na kakšen način ima pravico do naših teles) nedostojno in nerelevantno govoriti oziroma je do neresnice predelano in sprevrženo v popularnih, glamuroznih revijah za ženske ali v popularnih, glamuroznih videospotih ženskih izvajalk ali v večini pornografskih izdelkov na trgu. Glede žensk in njihovega seksa na eni strani vlada teoretski molk, ki ga pompozno imenujem kar sram, drugo stran pa obvladujejo moške predstave ali, natančneje, ženske reprezentacije heteroseksualne ženske seksualnosti, nad katero so obvezno razprostrte moške želje.

3. Feministka sem toliko, kolikor je za feministično kritiko zavezujoče pripoznati, da je sama obremenjena s svojim specifičnim kulturnozgodovinskim vidikom ter s svojimi specifičnimi teoretskimi cilji in realnimi željami. Če zadevo zožim, bi se glasila takole: sem bela, nevrotična heteroseksualna ženska pri tridesetih, torej sem spolno nastrojena natanko tako kot bela, nevrotična heteroseksualna ženska pri tridesetih, z dodatkom, da sem izjema za pravilo, prav kakor je izjema za pravilo vsaka druga bela, nevrotična heteroseksualna ženska pri tridesetih. Vse, kar imam, so v resnici moje izkušnje, moje želje, moji odpori in moje fantazije. Verjemite – že ena sama identiteta je sama po sebi velik zalogaj.

4. Za to, da bi lahko zadostno razdelala razmerje med identiteto in spolnostjo, nisem primerno opremljena, za nameček pa me takšno razmerje ne zanima. Moj interes leži v tistem konkretnem, nekonsistentnem predmetu ženske seksualno-

Načini, na kakršne se izraža naša spolna sla, načini, na kakršne smo erotične, si še niso izborili privilegija poštene obravnave, vseskozi so na zatožni klopi, obtoženi sprenevedanja in sprevrčanja resnice.

sti – zanimajo me naše spolne prakse, naša spolna vedenja, zanimajo me sivine, ki vzniknejo, ko snamemo očala teorije. Najbolj od vsega pa me zanimajo predsodki v zvezi z žensko spolnostjo, ki plavajo nekje med nami, ki nam jih dostavljajo občila in religije, ki si jih nenazadnje velikodušno ponujamo kar sami in same. Seveda se je zankam identitete ob teh vprašanjih nemogoče izogniti, tudi če jih ne nagovorimo neposredno, vendar za potrebe besedila privzemam stališče, da lahko na dileme identitete odgovorimo tudi s konfesionalno metodo. Zavedam se, da je na izpovedovanju nekaj teoretsko zavržene, saj bi vsaka teorija rada prikazovala samostojeci mi, vendar obenem trdim, da ima izpoved veliko teoretsko moč in lahko proizvaja pomembne teoretske učinke že zato, ker ne odvrne pogleda niti takrat, ko stvari postanejo ... grde.

Potem ko sem svojo stisko od zunaj in od znotraj dobro preglejala, sem sklenila, da je zame in za bralce edino smiselno, da grem v boj z nekaterimi predsodki in natančno pojasnim, kako stvari stojijo – *zame*. Nemogoče je zajeti vse, zato bom razdrila le tiste rezine ženske seksualnosti, ki jih je po mojem mnenju treba znova in znova preiščevati in, kar je še bolj pomembno, drugače živeti.

Žensko telo vs. ženska telesa

Kadarkoli listam revijo za ženske oziroma žensko revijo *à la* Cosmopolitan, me boli srce. Ne le zato, ker me kot bralko žali nivo artikulacije, značilen za avtorice revij, ampak predvsem zato, ker se zdi, da za urednice revij obstaja le en pravi tip ženskega telesa, le en model ženstvenosti: gre za belo, visoko, vitko, vendar pnevmatično, dolgolaso žensko, staro med petindvajset in trideset let. Le takšne ženske imajo po mnenju urednic (!) in naposled po mnenju ženske javnosti, ki tovrstne podobe nekritično absorbira, pravico do svojega spola in do svojega seksa. Običajen ugovor se glasi, da žensko telo ni tako popolno, kot se ga prikazuje v tovrstnih revijah in drugod, da ima, torej, napake, madeže, anomalije, bolezni, defekte in kar je še takšnega. Gre za ugovor, ki smo ga nekatere naveličane, hkrati pa smo spregledale tudi, da je napačen, saj namiguje, da je telo objekt, ki se ga lahko vrednoti z vatli popolnosti oziroma nepopolnosti. Navedeni ugovor znova in znova spregleda, da je na telesu

razporejena velika količina subjektivnosti in subjektivacije. To pomeni, da je potrebno ločevati med podobami teles in dejanskimi telesi, da rešitev ni v diskurzu, ki ločuje med popolnim telesom, ki je podoba, in nepopolnim telesom, ki je dejansko telo. Diskurz popolnosti je, ker je diskurz, kontingentna, celo naključna človeška stvaritev, zato je malodane neprimerno, da ima moč nad našim zaznavanjem in našim vsakdanom. Imamo sredstva in sile, da ga spremenimo in obvladujemo in ga nazadnje sestrelimo nazaj v: *telo je*. Od vrednotenja k opisovanju. Namesto »telo ni popolno« »podoba telesa se razlikuje od dejanskega telesa«. Namesto »telo ni popolno« »telo ima značilnosti«. Tu ne gre za vprašanja korektnosti do nepopolnih (torej, tistih, ki niso sloke, visoke, dolgolase, prsate in mlade), ne gre za varovanje čustvenih krajin, temveč za varovanje pravice do diskurzivnega zdravja.

Dalje, razpolaganje izključno z belimi, slokimi, prsatimi ženskami, starimi med petindvajset in trideset let, je izključevalno in lažnivo. S takšnimi podobami se verjetno pozitivno identificira le 5 % žensk, medtem ko večina nad *glossy* papirjem toči debele solze in se razbija s frustracijami. Če kaj, bi od vsake domnevno odrasle ženske pričakovala, da bo tokove podob in idealov sama uspešno zajezila, vendar se vedno znova izkaže, da je breme *drugosti* še vedno pekoče in uničujoče. Če kaj, bi od *revij za ženske* pričakovala, da se ne bodo sramovale žensk, vendar se vedno znova izkaže, da avtorice, urednice in modeli nimajo nadzora nad višjimi falocentričnimi družbenimi silami. Vedno znova se izkaže, da je sram močnejši od razuma in bolj nelagodni od upora. V kulturi nam je torej nelagodno, v svoji individualni vitkosti, debelosti, prsatosti, atletske ali kratkolasosti se ne moremo sprostiti. Zaradi nelagodja trpimo, se obtožujemo, jočemo, hujšamo, svoja telesa popravljamo do nerazpoznavnosti, se trudimo ostati mlade, sočne in sijoče tudi, kadar se počutimo slabo, in občasno, morda sploh nikoli ne razvijemo intimne telesnosti. Dovolimo, da nas vedno znova preplavi reka popravkov in se takšne, utopljene, nadejamo nekakšne prihodnje sreče. Dovolimo, da smo neustrezne, neprimerne in nepravilne. Naša življenja obvladuje forma; domnevnih formalnih napak se lotevamo s formalnimi prijemi. *Počutimo* se slabo, vendar to počutje začuda razrešujemo le na

oblikovni ravni. Telo, ki je pisano in neulovljivo in v stanju nenehne premene, smo sesule v rigidno obliko, v nekaj, kar imamo, v nekaj, kar si nataknemo, da se lahko z njim odidemo razkazovat ali sramovat v svet. S takšno naravnostjo se je težko boriti, saj ima venomer svoje otroke in venomer svoje predhodnike, toda pomembno je, da kot ženske – torej hkrati kot razpihivalke in kot žrtve tovrstne naravnosti – vsakokrat znova premislimo svojo pravico biti podobne samim sebi, ne pa drugim, takisto čudovitim ženskam. Vse se začne in konča pri pravici biti podobna sami sebi, vse ostalo je le sprenevedav bleščeč papir, ki reproducira vedno iste vzorce in norosti.

Kurba vs. svetnica vs. oboje vs. resnica

Svetlana Makarovič je ob neki priložnosti imenitno povzela problem ženske seksualnosti: »Če sem hot'la, sem dala.« S takšno mogočno suverenostjo se v našem in tujem javnem prostoru ponaša peščica žensk, večina še vedno niha med vlogama kurbe in svetnice, nepredvidljive razuzdanke in poštene, delavne matere in žene, večina v svet še vedno projicira eno samo

ja. Beyonce je sinteza problema, ne njegova rešitev: proizvaja podobo konsistentne ženske spolnosti, spolnosti, ki je vedno urejena in zvesta, ki se v svojih fantazijah sicer odpravlja na izlete, vendar le do tam, do kamor ji je dovoljeno peljati, do tja, do kamor *se spodobi* – ne gre za to, da ve, kaj hoče ona sama, temveč za to, da še predobro ve, kaj zanjo, za lik in delo Beyonce, hočejo drugi. Morda se je Chimamanda iz Beyoncejinega feminizma v omenjeni pesmi odkrito ponorčevala, kdo bi vedel. Velja pa, da sta lik in delo Beyonce metafora pritiskov, ki smo jim izpostavljene vse in jih lahko zvežemo v konflikt med videzom in resnico, konflikt, ki neprestano pozablja, da sta seks in seksualnost bistveno videz, da je torej to, kar daš, in to, kar živiš, že cela resnica.

V življenju slehernic vzorec spokorjenega ali pokornega (po)želenja ne more biti tako imenitno naoljen, saj v svojem revnejšem vsakdanu težko proizvedemo enako glamurozne učinke, toda vsekakor deluje tudi na nas, za nas in proti nam. Tudi me smo seksi in košate, a zveste in monogamne, tudi me smo ambiciozne in ljubimo denar, a si najbolj od vsega želimo dru-

V življenju slehernic vzorec spokorjenega ali pokornega (po)želenja ne more biti tako imenitno naoljen, saj v svojem revnejšem vsakdanu težko proizvedemo enako glamurozne učinke, toda vsekakor deluje tudi na nas, za nas in proti nam.

nalogo ženske in ženskosti, na žalost pa se tudi tedaj, kadar se po ustih valijo gesla feminizma, izkaže, da je projicirana seksualnost nujno neomadeževana, nujno konsistentna in predvsem izjemno usmerjena – bodisi v enega moškega ali eno žensko. Javno priobčena in potrjena podoba ženske želje, ki se že kiti s feministično poetiko, je izjemno zaskrbljujoča. Najprej zato, ker je v svojem trudu postati monolitna, izjemno shizofrena. V komadu *Flawless* pop dive Beyonce lahko slišimo posnetek govora nigerijske pisateljice Chimamande Ngozi Adichie, ki pametno ugotovi, da se deklice danes spodbuja k ambiciji, vse dokler ta ambicija ni prevelika, da so deklice danes lahko to, kar so, vse dokler so še vedno v skladu z zahtevami neposredne okolice in nevidne družbene ročice. Chimamandine ugotovitve so povsem zrele, vendar se pojavijo v napačnem kontekstu, v komadu izvajalke, ki v svet projicira že obrabljeno podobo ženske in ženske spolnosti, in sicer podobo *čiste* ženske, ženske, ki ve, kaj hoče tako v finančnem kot seksualnem smislu in si je za nameček ob vsem, kar bi lahko imela in ob vseh, ki jih bi lahko imela, lojalno izbrala enega samega spolnega partner-

žino, tudi me se sem in tja poljubljamo z dekleti, vendar to počnemo iz radovednosti, ne iz pohote, tudi me smo divje, a vselej urejene, tudi me smo svoji polnokrvnosti navkljub izjemno čiste. Odprte smo za eksperimente, pri čemer smo globoko spodaj (kjerkoli to že je) vselej enoumno heteroseksualne in zamišljeno zaljubljene. Zdi se, da si jemljemo samo tisto, kar nam je dano ali ponujeno, prav tako kot Beyonce poje samo tiste pesmi, ki jih zanjo napišejo drugi, in pleše tiste plese, ki jih zanjo sestavijo drugi. Na našo seksualnost se nanaša kot na podobo ne kot na resničnost, na tem, kar izražamo, ni nič pomenljivega, vse, kar živimo in storimo, je le vloga in videz in nima ničesar opraviti s tem, kar me resnično smo. Pod vsemi pojavnimi oblikami ženske in njenega seksa se skuša najti uravnavajočo enotnost, ki se jo po hitrem postopku sesuje v nekakšno svetniškost, v nekakšno prizadevanje za harmonijo in skupnost. Načini, na kakršne se izraža naša spolna sla, načini, na kakršne smo erotične, si še niso izborili privilegija poštene obravnave, vseskozi so na zatožni klopi, obtoženi sprenevedanja in sprevračanja resnice. Promiskuitetne ženske

so bodisi bolne bodisi cipe, biseksualne ženske se še niso odločile, lezbijke niso ženske, porno zvezde so porno zvezde zato, da bi izpolnjevale moške želje, slehernice pristajajo na oralni seks zato, ker tako hočejo njihovi partnerji, slehernice pristajajo na analni seks zato, da jih njihovi partnerji ne bi zapustili, skratka, vse, za kar se ženske pri polni zavesti, v konsenzualnem spolnem razmerju odločimo, ni to, za kar se odločimo. Nekdo drug bo vedno bolje videl in vedel, kaj v resnici želimo. Nad svojim seksualnim izrazom smo izgubile oblast, čeprav nam prav seksualni izraz od vsega, kar smo, najbolj pripada. Ženske ne smemo dopustiti, da bi se za tem, kar izrečemo, za tem, kar počnemo in si želimo, iskala skrita resnica – prizadevati si je potrebno za dobri stari *street creed: What you see is what you gonna get*.

Za dejanji in ravnanji spolno in osebnostne zrele ženske ni ničesar pomenljivega, dejanja in ravnanja takšne ženske so njen neposredni izraz. Na svobodo spolnega izraza pa se veže nesvoboda žensk, ki pristajajo na za njih neprivlačne ali ponižujoče spolne prakse – zadeva gre lahko celo tako daleč, da pristajajo na seks z ljudmi, ki jih ne privlačijo ali ponižujejo –, saj so do spolnosti razvile zgolj vrednostni odnos, seks je zanje nekaj, s čimer kotirajo, ne pa nekaj, kar živijo, spolnost zanje ni pravica, temveč dolžnost. Razlogi za to so običajno izjemno zamotani in se tičejo zlasti okrnjene, poškodovane samopodobe; nanašajo se tudi na družbeni položaj žensk, ki iz skupnosti v skupnost že skoraj boleče variira; vsekakor izkopavanje tovrstnih razlogov presega zmožnosti pričujočega zapisa.

Kadarkoli ženska ali dekle pristane na spolno prakso, ki se ji upira (in, ponavljam, s tem, da nam ni pogodu vse, kar nam veselje naplavi, ni narobe čisto nič), dobi veliko zaleta ravno tisto razumevanje spolnosti, ki bi se ga morali bati kot hudič

križa: seks-
-kot-dolžnost. Če se
takšna ravnanja ponavljajo, se skozi
mline spolnosti pretoči veliko kalne vode: mnenje,

da ženske nočejo seksa, prepričanje, da nekaj počnejo, čeprav tega nočejo, prepričanje, da so pod vsem fafanjem, fistingom, analnim seksom, trojčki, četvorčki in swinganjem pravzaprav benevolentne gospodinje brez osebne spolnega okusa, postanejo upravičeni. Ali še bolje: degradirajoča mnenja in stališča o ženskem spolnem liku in delu se napajajo prav iz sprenevdavih spolnih igravic. Bolj kot pouk o tem, kako se to dela (ne prav, ker v konsenzualnem seksu ni nikakršnega *prav*, temveč, kako se dela varno), bi bilo potrebno v naše skupnosti uvesti razprave o tem, *zakaj* se to dela ter ženske in dekleta tako opolnomočiti z njihovimi resničnimi, globoko intimnimi *zakaji*, ki lahko razorožijo pritiske.

Seks vs. neseks

Pošteno bi bilo, če bi za konec popisala priljubljena spolna početja žensk in deklet – tako, za zabavo. Pa moram razočarati – o tem ne vem ničesar, saj so bili edini spolni odnosi, ki sem jih kadarkoli imela, moji spolni odnosi. Vem le, kaj je seks in kaj je neseks. Vem, na primer, da na aktu ni nič eteričnega, ezoteričnega, strukturalističnega ali poststrukturalističnega; ko ljudje seksamo, majice dvigujemo čez glavo na najbolj neroden način, bi rekla Lena Dunham – smo pač pohotni, komu mar za operacije; ko seksamo, seksamo s celim telesom, »*my neck, my back, my pussy and my crack*«, bi rekla Khia - prepovedanih con ni, so samo zapovedane; ko ljudje seksamo, se včasih zgodi kakšna nesreča – kakšen orgazem manj, kakšna praska ali modrica več; ko ljudje v konsenzualnem odnosu seksamo, pričakujemo užitke in si jih zato tudi smemo jemati. Vem še, da v seksu zastopamo zgolj sami sebe in je zato vsakršen seks, v katerem čutimo, da zastopamo neko drugo osebo, že neseks. In neseks je za žensko najbolj grozeča, najbolj smrtonosna zgodovinska pošast, proti kateri se je mogoče boriti zgolj s Svetlaninim zgledom. Pomnite: »Če sem hot'la, sem dala.«●